

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 144/2023
31.01.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Иван Савић, адвокат из ..., против тужене Клиника за рехабилитацију „ББ“ са седиштем у ..., чији је заступник Државно правобранилаштво Београд, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 5123/21 од 08.04.2022. године, у седници већа одржаној 31.01.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 5123/21 од 08.04.2022. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1971/17 од 13.05.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор стварне ненадлежности овог суда. Ставом другим изреке, одбијен је главни тужбени захтев тужиле којим је тражила да јој тужена на име накнаде зараде коју би остварила да је радила на пословима медицинске сестре на Дечјем одељењу и зараде коју је остварила на пословима медицинске сестре на Пријемном одељењу у периоду од 01.11.1997. године до 16.11.2016. године исплати укупан износ од 631.430,54 динара са законском затезном каматом на сваки месечни износ разлике од доспећа до коначне исплате, све ближе одређено у овом ставу изреке. Ставом трећим изреке, усвојен је евентуални тужбени захтев тужиле и тужена обавезана да јој на име накнаде разлике зараде коју би остварила да је радила на пословима медицинске сестре на Дечјем одељењу и зараде коју је остварила на пословима медицинске сестре на Пријемном одељењу у периоду од 01.11.1997. године до 16.11.2016. године исплати укупан износ од 570.479,90 динара са законском затезном каматом на сваки месечни износ разлике зараде од доспећа до исплате, све ближе одређено у овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да за тужилу код РФ ПИО за Град Београд уплати доприносе по основу пензијског и инвалидског осигурања у износу од 173.799,60 динара. Ставом петим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев тужиле у делу којим је тражила да јој тужена на износ од 173.799,60 динара на име доприноса плати законску затезну камату од 13.05.2021. године до исплате. Ставом шестим изреке, обавезана је тужена да тужилу накнади

трошкове поступка у износу од 393.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате, док је у преосталом делу од дана пресуђења до извршности пресуде захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова одбијен.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 5123/21 од 08.04.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђено решење садржано у ставу првом изреке првостепене пресуде. Ставом другим изреке, првостепена пресуда је преиначена у ставу трећем изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиље којим је тражила да јој тужена на име накнаде разлике зараде коју би тужиља остварила да је радила на пословима медицинске сестре на Дечјем одељењу и зараде коју је остварила на пословима медицинске сестре на Пријемном одељењу у периоду од 01.11.1997. године до 16.11.2016. године исплати износ од 570.479,90 динара са законском затезном каматом на појединачне месечне износе разлике зараде од доспелости до исплате. Ставом трећим изреке, првостепена пресуда је преиначена у ставу четвртном изреке, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тажено да се тужена обавезе да за тужиљу уплати доприносе по основу пензијског и инвалидског осигурања у износу од 173.799,60 динара. Ставом четвртим изреке, преиначено је решење садржано у усвајајућем делу става шестог изреке, тако што је одбијен захтев тужиље за накнаду трошкова поступка, а обавезана тужиља да туженој накнади трошкове поступка у износу од 247.500,00 динара, а преко досуђеног до траженог износа одбијен је захтев тужене. Ставом петим изреке, обавезана је тужиља да туженој накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 18.000,00 динара. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију, побијајући је у ставу другом, трећем, четвртном, петом и шестом изреке, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези са чланом 403. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11...10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија тужиље неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Другостепени суд је одлучио о жалби тако што је прихватио чињенично стање утврђено првостепеном пресудом и за донету одлуку изнео правне разлоге у односу на које ревизија није основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је засновала радни однос код тужене 1989. године на радном месту медицинске сестре педијатријског смера на Дечјем одељењу, које послове је обављала до 15.01.1992. године, када је решењем Републичке самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања радника од 23.01.1992. године, разврстана у трећу категорију инвалидности. Према том решењу тужиља је имала право на запослење са пуним радним временом на другом одговарајућем послу без рада у сменама, без тежег физичког напора и неге болесника, као што су послови у администрацији, евиденцији у амбуланти и право на новчану накнаду у вези са тим запослењем и та права тужиљи припадају од 15.01.1992. године, па надаље, све док по Закону о пензијском и инвалидском осигурању не наступи случај

када се та права губе, престају или мењају, а тужиља право остварује на терет РСИЗПИО. Након наведеног решења, тужиља је распоређена на друго радно место, на Пријемно одељење. Тужиљи није исплаћивана новчана накнада због мање зараде на другом послу. Тужиља се захтевима од 21.12.1994. године и 08.03.2000. године обраћала туженој за исплату наведене накнаде, али по захтевима није поступљено. Према налазу и мишљењу вештака економско-финансијске струке Јованке Косановић, који је дат у две варијанте, разлика између зараде коју би тужиља остварила да ради на пословима медицинске сестре на Дечјем одељењу и зараде на пословима медицинске сестре на Пријемном одељењу за утужени период, рачунајући и период када је тужиља била на неплаћеном одсуству, износи 631.430,54 динара, а без неплаћеног одсуства разлика износи 570.479,90 динара. Обрачун зараде на пословима медицинске сестре на Дечјем одељењу извршен је на основу зарада упоредних радника, без увећања зараде по основу рада ноћу и сменског рада.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је основан евентуални тужбени захтев тужиље за исплату накнаде због мање зараде на другом одговарајућем послу, те је у складу са одредбом члана 26. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, члана 52. и 55. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања, обавезао тужену да тужиљи исплати износ утврђен другом варијантом допунског налаза и мишљења вештака у коме није обухваћен период када је тужиља била на неплаћеном одсуству, из разлога што је тужени послодавац био у обавези да обезбеди право тужиље на исплату накнаде због мање зараде на другом одговарајућем послу што није учинио, те је пропуштањем да благовремено исплати наведену накнаду до пуног износа раније зараде тужиљи причињена материјална штета, због чега је одлучено као у ставу другом и трећем изреке.

Одлучујући о жалби тужене, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је одбио тужбени захтев тужиље за исплату накнаде због мање зараде на другом одговарајућем послу за период од 01.11.1997. године до 16.11.2016. године са припадајућим доприносима, из разлога што тужиља до закључења расправе пред првостепеним судом није предочила доказе да је решењем надлежног Фонда за пензијско и инвалидско осигурање одређена висина новчане наканде због мање зараде на другом одговарајућем послу, те не постоји основ одговорности тужене за штету коју тужиља трпи, због чега је применом чланова 37, 86, 104. Закона о пензијском и инвалидском осигурању радника („Службени гласник СРС“, број 13/83), члана 225. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, чланова 23. и 24. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“, број 52/96...80/02) и члана 224. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“, број 34/03...142/14), тужбени захтев одбијен као неоснован.

По оцени Врховног суда, неосновано се ревизијом указује да се наведени закључак другостепеног суда заснива на погрешној примени материјалног права.

Законом о пензијском и инвалидском осигурању радника („Службени гласник СРС“, број 13/83), осигураник код кога настане трећа категорија инвалидности има право да буде распоређен на други одговарајући посао са пуним радним временом (члан 36. став 2.). За време коришћења овог права осигураник има право на новчану накнаду због мањег личног дохотка на другом одговарајућем послу (члан 37.). Права из пензијског и инвалидског осигурања која се остварују у Заједници обезбеђују се у поступку предвиђеном Законом о општем управном поступку у складу са Законом о

основним правима из пензијског и инвалидског осигурања и овим законом (члан 86.). Када право на одговарајуће новчане накнаде обезбеђује Заједница, Заједница посебним решењем одлучује о одређивању одговарајуће новчане накнаде, против ког решења корисник права има право жалбе (члан 104. став 2.).

Према Закону о основним правима из пензијског и инвалидског осигурања („Службени лист СФРЈ“, број 23/82...41/94), осигураник код кога постоји преостала радна способност има право на накнаду због мањег личног дохотка на другом одговарајућем послу (члан 376 тачка 5.). Право на новчану накнаду из претходног члана осигураник остварује у Заједници (Самоуправна интересна заједница пензијског и инвалидског осигурања) (члан 38. став 3.).

Чланом 225. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, који се примењивао од 01.06.1992. године, прописано је да корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су до дана почетка примене овог закона та права остварили по прописима важећим до тог датума, а која су утврђена овим законом, имају та права и после тог дана у обиму и на начин утврђен овим законом, ако је то за њих повољније.

Имајући у виду цитиране законске одредбе јасно произлази да се у складу са Законом о основним правима из пензијског и инвалидског осигурања и Законом о пензијском и инвалидском осигурању право на новчану накнаду због мање зараде на другом одговарајућем послу, остварује у управном поступку који спроводи заједница осигурања. Право на исплату и висину ове накнаде посебним решењем одређује надлежни фонд, а послодавац је у обавези да исту исплаћује приликом исплате плате. Послодавац има право на рефундацију исплаћених средстава од надлежног фонда.

Код утврђеног да је тужила решењем надлежне Заједнице за пензијско и инвалидско осигурање од 23.01.1992. године разврстана у трећу категорију инвалидности и да је стекла право да буде распоређена на други одговарајући посао и право на новчану накнаду због мање зараде на другом послу, али да надлежни фонд није донео посебно решење којим је утврђена висина те накнаде и право на исплату у складу са Законом о општем управном поступку и наведеним законима из области пензијског и инвалидског осигурања, то је правилан закључак другостепеног суда да у конкретном не постоји правноснажно и коначно решење надлежног фонда за исплату тражене накнаде, односно не постоји правни основ по ком тужила захтева исплату овог новчаног потраживања од туженог. С тим у вези без утицаја су ревизијски наводи да је тужила самим решењем којим јој је одређена категорија инвалидности и распоређена на друго радно место стекла право на исплату новчане накнаде због мање зараде на другом одговарајућем послу. На другачију одлуку не утичу наводи ревизије да је висину новчане накнаде био у обавези да обрачуна послодавац, у ситуацији када је Законом о пензијском и инвалидском осигурању јасно прописана обавеза послодавца само на исплату ове накнаде. Такође, чињеница да послодавац има право на рефундацију новчаних средстава од Фонда указује да је обавеза у погледу утврђивања права на накнаду, као и њене висине у надлежности Фонда.

Приликом доношења одлуке, овај суд је ценио остале ревизијске наводе, али је закључио да исти нису од утицаја на другачију одлуку, јер је другостепена пресуда донета правилном применом материјалног права.

На основу изнетог, применом члана 414. ЗПП, Врховни суд је одлучио као изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**